

شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

معاونت پژوهش

استان هرمزگان، بندرعباس، مدرسه علمیه تخصصی فاطمه معصومه (ع)

عنوان

نقد کتاب «مهدی موعود یا مهدی موهوم»

با تأکید بر منابع اهل سنت

استاد راهنما

حجت الاسلام و المسلمین دکتر احمد رضا باوقار زعیمی

نکارنده

سوده بیگری پور

سال تدوین

۱۴۰۳

بسم الله الرحمن الرحيم

تحمیدیه

«وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَلَا فِي تَوْحُّدِهِ وَدَنَا فِي تَفَرُّدِهِ وَجَلَّ فِي سُلْطَانِهِ وَعَظُمَ فِي أَرْكَانِهِ، وَاحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْماً وَهُوَ فِي مَكَانِهِ وَفَهَرَ جَمِيعَ الْخُلُقِ بِقُدْرَتِهِ وَبُرْهَانِهِ، حَمِيداً لَمْ يَزَلْ، مَحْمُوداً لَا يَزَالُ وَمَجِيداً لَا يَزُولُ، وَمُبْتَلِئاً وَمُعِيداً وَكُلُّ أَمْرٍ إِلَيْهِ يَعُودُ. بَارِئُ الْمَسْمُوكَاتِ وَدَاحِي الْمَذْهُوَّاتِ وَجَبَّارُ الْأَرْضِينَ وَالسَّمَاوَاتِ، قُدُّوسٌ سُبُّوحٌ، رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ... حمد و ستایش درخور پروردگاری است که شریک و نظیری نداشته، بی‌همتا و یگانه است، و حکومت او سراسر هستی را فرا گرفته، علم و توجه به او همه موجودات را احاطه نموده است، و همه در پیشگاه قدرت و توانایی او خاضع و خاشعند و پیوسته محبوب و محمود عالیشان است. خالق آسمان‌ها و زمین و پروردگار روح و ملائکه در جهان هستی...»^۱

۱- ابو منصور احمد بن علی، طبرسی، *الاحتجاج علی اهل اللجاج*، مترجم: بهراد جعفری، ج ۱، چاپ دوم، تهران: دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۸۵، ابتدای خطبه غدیر، ص ۱۲۳.

تقدیم به

ساحت مقدس حضرت نرجس خاتون علیها السلام، مهربان ترین پدر صاحب العصر و الزمان
أباصالح المهدي عجل الله تعالی فرجه الشریف و روح مطهر همه شهدای اسلام.

تقدیر و تشکر

حمد و سپاس خدایی که در تدوین این تحقیق یاری ام نمود. از استاد معزز و ارجمند جناب حجت الاسلام و المسلمین آقای دکتر باوقار زعیمی به پاس زحمات ایشان در راهنمایی این تحقیق، کمال تشکر و قدردانی دارم. همچنین از زحمات سرکار خانم جعفری مدیر محترم مدرسه علمیه تخصصی فاطمه معصومه (علیها السلام) و سرکار خانم صمدی معاون محترم پژوهش این مدرسه سپاس گزارم. ان شاء الله همیشه شاهد توفیقات روزافزون شما اساتید فرهیخته باشم و از خداوند منان سلامتی و عاقبت بخیری شما بزرگواران را خواستارم. توفیق شاگردی مکتب اهل بیت (علیهم السلام) سعادت است که نصیب این کمترین شد. ان شاء الله به فضل الهی قدران آن باشم.

۶۶. طوسی، محمد بن الحسن، *الغیبه*، محقق/مصحح: عبدالله تهرانی و علی احمد ناصح، چاپ اول، قم: دارالمعارف الاسلامیه، ۱۴۱۱ هـ.ق.
۶۷. _____، *رجال الطوسی*، محقق: جواد قیومی اصفهانی، چاپ سوم، قم: جامعه مدرسین حوزه علمیه قم دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۳ هـ.ش.
۶۸. عبدالباقی، محمد فؤاد، *المعجم المفهرس لالفاظ القرآن الکریم*، قم: زکّان، ۱۳۹۹ هـ.ش.
۶۹. عضدالدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد، *شرح المواقف*، شارح: علی بن محمد جرجانی، ج ۳، چاپ اول، قم: الشریف الرضی، ۱۳۲۵ هـ.ق.
۷۰. عمیدی، تامر هاشم حبیب، *المهدی المنتظر (عجل الله تعالی فرجه)* فی الفكر الاسلامی، چاپ اول، قم: چاپخانه مهر، ۱۴۱۷ هـ.ق.
۷۱. فخرالدین رازی شافعی، ابو عبدالله محمد بن عمر، *المحصل*، محقق: حسین اتای، چاپ اول، قاهره: مکتبه دارالتراث، ۱۴۱۱ هـ.ق.
۷۲. _____، *تفسیر الکبیر و مفاتیح الغیب*، ج ۱۶ و ۲۲ و ۲۵ و ۲۶، بیروت: دار احیاء التراث العربی، ۱۴۲۰ هـ.ق.
۷۳. فتال النیشابوری، محمد بن احمد، *روضه الواعظین و بصیر المعتبرین*، ج ۲، چاپ اول، قم: الشریف الرضی، ۱۳۷۵ هـ.ش.
۷۴. القرمانی، احمد بن یوسف، *أخبار الدول و آثار الأول فی التاریخ*، مصحح: سعد فهمی و حطیط أحمد، ج ۱، بیروت: عالم الکتب، ۱۴۱۲ هـ.ق.
۷۵. القزوینی، ابو عبدالله محمد بن یزید، *سنن ابن ماجه*، محقق: محمد فؤاد عبد الباقی، ج ۲، بیروت: دار الفكر، بی تا.
۷۶. قزوینی رازی، عبدالجلیل، *بعض مثالب النواصب فی نقض بعض فضائح الروافض*، محقق/مصحح: سید جلال الدین حسینی ارموی، تهران: سپهر، ۱۳۳۱ هـ.ش.

٧٧. القشيري النيشابوري، أبو الحسن مسلم بن الحجاج، *المسند الصحيح المختصر من السنن بنقل العدل عن العدل إلى رسول الله ﷺ*، محقق: محمد فؤاد عبد الباقي، ج ٣، بيروت: دار إحياء التراث العربي، بی تا.
٧٨. _____، *صحيح مسلم*، ج ٢ و ٣ و ٤، بيروت: دار إحياء التراث العربي، بی تا.
٧٩. القندوزي، سليمان بن إبراهيم، *ينابيع المودة لذو القربى*، محقق: علي جمال اشرف الحسيني، ج ٢ و ٣، چاپ دوم، قم: دار الاسوه للطباعة و النشر، ١٤١٦هـ ق.
٨٠. _____، *ينابيع المودة لذو القربى*، مصحح: علاء الدين الاعلمي، ج ٣، بيروت: مؤسسه الاعلمي المطبوعات، ١٤١٨ هـ ق.
٨١. القنوجي، محمد صديق خان حسيني بخاري، *الإذاعة لما كان و ما يكون بين يدي الساعة*، چاپ اول، بيروت: دار ابن حزم، ١٤٢١هـ ق.
٨٢. کشمیری، محمد انور شاه و دیگران، *التصريح بما تواتر في نزول المسيح ﷺ*، بيروت: دار البشائر الإسلامية، ١٤٢٦هـ ق.
٨٣. کشی، محمد بن عمر، *اختيار معرفة الرجال (رجال کشی)*، محقق: مهدي رجائي، ج ١، چاپ اول، قم: مؤسسه آل البيت (عليه السلام)، ١٣٦٣ هـ ق.
٨٤. الكفعمي العاملی، ابراهيم، *المصباح*، چاپ سوم، بيروت: مؤسسه الاعلمي للمطبوعات، ١٤٠٣ هـ ق.
٨٥. کلینی رازی، ابی جعفر محمد بن یعقوب بن اسحاق، *الكافي*، محقق: علی اکبر غفاری و محمد آخوندی، ج ١، چاپ چهارم، تهران: دار الكتب الاسلاميه، ١٤٠٧ هـ ق.
٨٦. الکنجی الشافعی، الامام الحافظ ابی عبدالله محمد بن یوسف بن محمد القرشی، *البيان في اخبار صاحب الزمان*، بی جا، بی تا.
٨٧. القشیری النیشابوری، ابوالحسن مسلم بن حجاج، *صحيح مسلم*، ج ٨، بيروت: دار إحياء التراث العربي، بی تا.

٨٨. متقى هندی، علاءالدين، *كنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال*، محقق: بکری حیانی و صفوة السقا، ج ١٤، چاپ پنجم، بیروت: مؤسسه الرساله، ١٤٠١ هـ.ق.
٨٩. _____، *البرهان فی علامات مهدی آخر الزمان* (عجل الله تعالی فرجه)، محقق: علی اکبر غفاری، قم: مطبعة الخيام، ١٣٩٩ هـ.ق.
٩٠. مجلسی، محمد باقر، *بحار الانوار*، ج ٤٢ و ٥٢، چاپ اول، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ١٣١٥ هـ.ق.
٩١. المرعشی النجفی، شهاب الدین، *شرح احقاق الحق*، مصحح: ابراهیم میانجی، ج ١٣، قم: انتشارات آیت الله مرعشی نجفی، ١٣٨٧ هـ.ش.
٩٢. المروزی، ابو عبدالله نعیم بن حماد، *الفتن*، محقق: سمیر امین الزهیری، ج ١، چاپ اول، قاهره: مکتبه التوحید، ١٤١٢ هـ.ق.
٩٣. مفید، محمد بن محمد، *الارشاد فی معرفه حجج الله علی العباد*، محقق/مصحح: مؤسسه آل البيت (علیهم السلام)، ج ٢، چاپ اول، قم: کنگره شیخ مفید، ١٤١٣ هـ.ق.
٩٤. _____، *الافصاح فی الامه*، محقق/مصحح: کنگره شیخ مفید، چاپ اول، قم: کنگره شیخ مفید، ١٤١٣ هـ.ق.
٩٥. _____، *اوايل المقالات فی المذاهب و المختارات*، ج ١، قم: المؤتمر العالمی للشیخ المفید، ١٤١٣ هـ.ق.
٩٦. _____، *الاختصاص*، محقق/مصحح: علی اکبر غفاری و محمود محرمی زرنندی، چاپ اول، قم: المؤتمر العالمی لالفیه الشیخ المفید، ١٤١٣ هـ.ق.
٩٧. مقدسی شافعی سلمی، یوسف بن یحیی، *عقد الدرر فی أخبار المنتظر و هو المهدی* (عجل الله تعالی فرجه)، محقق: عبدالفتاح محمد حلو، ج ١، چاپ سوم، قم: مسجد مقدس جمکران، ١٣٨٢ هـ.ش.
٩٨. المناوی، عبدالرؤوف، *فیض التقدير شرح الجامع الصغیر*، ج ٥، چاپ اول، مصر: المکتبه التجاریه الکبری، ١٣٥٦ هـ.ق.

۹۹. موسوی بغدادی، سید ابو القاسم علی بن حسین، *رسائل الشریف المرتضی*، ج ۲، چاپ اول، قم: دارالقرآن الکریم، ۱۴۱۵ هـ.ق.
۱۰۰. الميدانی النیشابوری، ابوالفضل احمد بن محمد، *مجمع الامثال*، محقق: محمد محیی الدین عبدالحمید، ج ۲، بیروت: دار المعرفه، بی تا.
۱۰۱. نعمانی محمد بن ابراهیم، *الغیه*، چاپ دوم، تهران: نشر صدوق، ۱۳۷۶ هـ.ش.
۱۰۲. نوری طبرسی، میرزا حسین، *مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل*، محقق: مؤسسه آل البيت (علیهم السلام) لإحياء التراث، بی تا.
۱۰۳. نووی، یحیی بن شرف، *المنهاج شرح صحیح مسلم*، ج ۷، چاپ دوم، بیروت: دار احیاء التراث العربی، ۱۳۹۲ هـ.ق.
۱۰۴. النیشابوری، نظام الدین الحسن بن محمد بن حسین، *تفسیر غرائب القرآن و رغائب الفرقان*، محقق: زکریا عمیران، ج ۵، چاپ اول، بیروت: دار الکتب العلمیه، ۱۴۱۶ هـ.ق.
۱۰۵. الهیتمی، السعدی الانصاری، احمد بن محمد بن علی بن حجر، *الصواعق المحرقة علی أهل الرفض و الضلال و الزندقه*، محقق: عبدالرحمن بن عبدالله التركي و کامل محمد الخراط، ج ۲، چاپ اول، لبنان: مؤسسه الرساله، ۱۴۱۷ هـ.ق.
۱۰۶. هیشمی، ابوالحسن نورالدین علی بن ابی بکر، *مجمع الزوائد و منبع الفوائد*، محقق: حسام الدین القدسی، ج ۵ و ۹، قاهره: مکتبه القدسی، ۱۴۱۴ هـ.ق.
۱۰۷. یعقوبی، احمد بن اسحاق، *تاریخ یعقوبی*، ج ۲، بیروت: دار صار، بی تا.

مجموعه مقالات

۱. اخوان، محمد، «*مهملی موعود نه موهوم*»، انتظار موعود، ۱۳۸۳ هـ.ش، شماره ۱۱ و ۱۲.
۲. بشوی، محمد یعقوب، «*برکات عصر ظهور در روایات اهل سنت*»، نشریه: مطالعات حدیث پژوهی، ۱۳۹۵ هـ.ش، شماره ۱.

۳. حنفی داوود، حامد، «ارزش علمی کتاب عبدالله بن سبأ تألیف استاد عسکری»، فصل نامه: مکتب تشیع، ۱۳۸۱ هـ.ق، شماره ۹.
۴. صادقی کاشانی، مصطفی، «شیوه های تشخیص امام در عصر حضور»، نشریه: پژوهش نامه امامیه، ۱۳۹۴ هـ.ش، شماره ۲.
۵. قاسمی، ابوالفضل، «پاسخ شبهه قفاری در انتساب منشأ امامت به عبدالله بن سبأ»، نشریه: سراج منیر، ۱۳۹۳ هـ.ش، شماره ۱۴.
۶. محسن صبور، احمد بهشتی، صفدر شاکر، «بررسی امکان رجعت از منظر کتاب و سنت، عقل و دین»، ۱۴۰۰ هـ.ش، شماره ۲۵.

سایت ها

۱. «امامت و خلافت» مناظره آیت الله حسینی قزوینی با ملازاده
<https://www.valiasr-aj.com/persian/shownews.php?idnews=6878>
۲. سایت ویکی پدیا الموسوعة أبو المنتصر البلوخی، الحرء، ۱۶/۱۲/۲۰۱۹، ساعت ۰۱:۰۰
<https://ar.wikipedia.org/w/index.php?title=>
۳. «پرسش و پاسخ، مهدویت»، سایت ویکی فقه، ۲۱ اردیبهشت ۱۳۹۶ هـ.ش.
۴. سایت ویکی فقه fa.wikifegh.ir
۵. سایت نورمگز. www.noormags
۶. سایت کتابخانه مدرسه فقاها www.eshia.ir